

יהושע אטיק

בלאאמו"ר הגאון האדיר
מוהר"ר אברהם אטיק זצוק"ל
ראש כולל באר שמואל אברהם-גיבורי חיל
עיה"ק ירושלים תובב"א

ערב ר"ה תשפ"ד

בענין השופרות שבא משחיטתם וקרבתם של ישמעאלים, ויום אידם, ומארץ אינדיע (הודו) האדוקים בע"ז

א

יראה ורעדה אחזתנו בענין שנתברר שבשנים האחרונות מגיעים בהרבה מקומות רוב השופרות ממרוקו מיום אידם של הישמעאלים שם, הנקרא אצלם חג הקורבן ועוד (שהם כופרים בתורת משה בענין עקידת יצחק ומהפכין דברי אלקים חיים לדברי הבלים שלהם ומקריבין קרבן ככוונותיהם האלו עפ"ל), ועוד יותר חמור שבשנה זו הביאו לארה"ב שופרות מאינדיע (הודו) שידוע שהוא מקום ע"ז גדולה עד היום רח"ל, ואחרי הבירור וליבון הענינים עם גדולי רבנים ות"ח בא"י ובחו"ל שליט"א יצא שהדבר אינו פשוט כלל, ושהוא דבר חמור מאוד, וראינו לנכון להעלות קצת על גבי הכתב להגדיל תורה ולהאדירה, ויה"ר שלא תצא תקלה מתח"י.

והנה בעצם לפני שנכנסים לחלק ההלכה, ידוע שבכל התורה כולה כשבאים לדון איתא בחז"ל שיחשוב שגיהנם פתוחה לו מתחתיו וכ"ש בענין זה שמדובר במצות תקיעת שופר, עי' בגמ' ראש השנה כו', דשופר של פרה פסול כמו בגדי זהב שפסול לכהן גדול ליכנס לפני ולפנים משום שאין קטיגור נעשה סניגור, והוא הדין שופר כיון דעשוי לזכרון הוה כלפנים עי"ש וכן עי' שם טז. אמרו לפני מלכיות שתמליכוני עליכם זכרונות שיעלה זכרונכם לטובה ובמה בשופר וכן עי' שבת קלא: דאין ללמוד משופר לגבי מכשירין שם משום שעשוי להכניס זכרונות טובות לישראל לפני אביהם שבשמים, וכן עי' בראש השנה טז. אמר הקב"ה תקעו לפני בשופר של איל כדי שאזכור לכם עקידתו של יצחק ומעלה אני עליכם כאילו עקדתם את עצמכם, וכן שם למה תוקעין בר"ה כדי לערבב השטן ועי' בויקרא רבה (פכ"ט ג') בשעה שישראל תוקעין בשופר ה' הולך מכסא דין לכסא רחמים וכן בזוה"ק זוהר חדש נח ח"א לד: שהשופר ממשיך רחמים על ישראל ואין יכול המלשין לעמוד לפני כסא רחמים ע"ש ועי' בפסיקתא רבתי פ"מ בחודש השביעי יום תרועה יהיה לכם אמר דוד אין גדול מן השופר שהוא מסלק מדת הדין ומקרב מדת הרחמים עכ"ל, וז"ל המדרש (ויקרא פכ"ט ג'), ר' אבא וכו', אמר כל ימות השנה ישראל עוסקין במלאכתן ובר"ה נוטלין שופרותיהן ותוקעין לפני הקב"ה והוא עומד מכסא דין לכסא רחמים ומתמלא עליהם רחמים עי"ש.

ב

ועי' בבעל המאור (ר"ה י. מדפי הרי"ף) מש"כ בתו"ד דבמצות תקיעת שופר יש לאפוקי נפשיה מפלוגתיה דכיון דזכרון ישראל לאביהם שבשמים הוא עי"ש. ועי' מש"כ הגה"ק ר' יהונתן אייבשיץ זי"ע בספרו יערות דבש (ח"ב דרוש ה') שהוכיח את אלו שסומכין על הראשונים שמתירין שופר שאינו של איל מאחר שיש גם הסוברים שפסול אפי' בדיעבד, ומסיים שם במשל וז"ל: הוי שוטים, אם יהיו רופאים לרפאות גופך, ושנים מהם יאמרו רפואה זו אינה מועילה, כי אינה כל כך טובה כמו שישנה רפואה זו במרחקים, ורופאים אחרים אומרים שגם הרפואה השכיחה אף שאינה כל כך טובה כמו הרפואה ההיא במרחקים, מ"מ תועיל, וברור שתחוש לרופאים ההמה, ותשלח שליח וציר מיוחד למרחוק להביא צרי ההיא, שהיא רפואה מוחלטת לכל דעת הרופאים, וא"כ ברפואת הגוף שהיא רק רפואת שעה ואינה רפואה מוחלטת בכל הסמים, כי הכל תלוי ביד רופא כל בשר, מה תעשה ברפואת הנפש ורפואת שבר כל עם ה', שהוא שופר, אשר הוא ארוכה ומזור לכל תחלואי נפשות ישראל להפך שוטים, ורופאים מומחים כרמב"ם ותוספות אומרים שאינו יוצא רק בשופר של איל, איך תסמוך על רופאים אחרים, ואף הם מודים שהאיל משובח למצוה, וכמו כן בתוקע אינו משגיח שיתקע שיוצא לכל הדעות, ויאריך בתקיעה ותרועה כמו ט' וח"י כחות שהוא טרומיטין, ואין כאן מקום להאריך בדיני שופר. אבל על כל פנים אינם משגיחים בזה כלל, והכל כמצות אנשים מלומדים, מנהג ונימוס אבותם, מבלי להבחין בין טוב לרע, ואם יאמרו להם למה אתה עושה כך, ישיבו כך נהגו אבותינו ולא לנו לחדש דבר, ואני השבתי להם כמה פעמים, כאשר כתבתי כבר, אי שוטים, למה תרבו לשנות קאפע וטע ושאקלאדע שלא נהגו בו אבותיכם תמול שלשום, אבותיכם לא הלכו במלבושים יקרים מלבושי משי, משבצות זהב לבושכם, והכל כפי נימוס ודרכי שרים וחורים, ולא נהגו בחדרים בנוים לתלפיות, ארמוני מלכים, כלים מכלים שונים, רצפת בהט ושש, ואתם תוסיפו מדי יום ביומו ותצחקו עלי קדמונים בבנינים וכל מלבושם, ואומרים כי לא היה להם דעת, והיה הכל בשטות לא שערום, ובכל יום מוסיפים חכמה, ואם תבאו לקיום מצות

ישתמשו במה שבא משחיתת ישמעאל, ואסור בהנאה, וק"ו להשתמש בזה למצוות תקיעת שופר מאן דכר שמיא, וכדברי היעירות דבש הנ"ל שיש דברים שנשתרבב שלא בדיעת גדולי התורה מכובד הגלות, וכמו"כ יש להוסיף שאין הנידון על העבר אם יש בזה צד היתר, אולם על להבא בוודאי שחובתינו לחוש לדברי גדולי הפוסקים הקודמים שכל בית ישראל נשען עליהם, ועי' בספה"ק ויואל משה (מאמר שלש שבועות סי' קנ"א) בשם הנזר הקודש (בר"ר ס, ה) דאף במידי דאכילה שאין הקדוש ברוך הוא מביא לצדיקים תקלה על ידו, אף על פי כן הובא שם עובדא בר' ירמיה ור' זירא דאיתאכלון תאנים בטיבליהו, דאף על פי שבודאי נמצא גם בדורות אחרונים בני אדם גדולים מאוד במעלה, מכל מקום באשר אין דורם זכאי גם הם יורדין ממדרגתן, עיי"ש.

וכן הרי מלבד ענין ההלכה יש להתבונן בזה שעצם הדבר הוא מאוס להאי מצוה גדולה, שיקחו שופר מיום אידם וקרביהם, ובפרט שמהות הקרבנות האלו שהם שוחטים איל בשביל דברי הבליהם בישמעאל בכפירה גמורה בענין עקידת יצחק ומהפכין דברי אלקים חיים לדברי טומאה והבל, האם בשופר זה יזכירו זכרוננו של עקידת יצחק, והשופר העשוי להעלות זכרונם של ישראל לאביהם שבשמים, והקריבהו נא לפחתך הירצך או הישא פניך אמר ה' (מלאכי א' ח').

ד בנוגע לחלק ההלכה

הנה חזינן ביו"ד הל' שחיטה (סי' ד' סעי' ז') שנפסק בפרי מגדים וכן יוצא מדברי הט"ז והש"ך והפר"ח שם עפ"י תשובת הרשב"א, וכן נקט להלכה בדרכי תשובה שם (ס"ק ס') ששחיטת הישמעאלים לצד מזרח יש בו דין ע"ז ואסור בהנאה, וא"כ הוא פסול לשופר כמבואר (באו"ח סי' תקפ"ו סעי' ד') לגבי תקרובת, וכן עיי"ש במשנ"ב (סעיף ה') דיש איסור בעצם התקיעה.

המציאות היא שרוב השופרות מגיעות בשנים האחרונות ממרוקו, משחיתתם ומיום אידם של הישמעאלים שם ששוחטים מאות אלפי כבשים, שיש להם חגא גדולה פעם בשנה, וכן כל דבריהם והבליהם הם מכוונים ופונים לצד 'מכה' ששם הוא בית תיפלה וכל השטותים והבלים שלהם, וכל אמונתם ודתם תולים בהבליהם ושטותם שבמקום זה, וכבר הוזכר בראשונים בענין זה.

ואע"פ שבהלכות יין נסך (סי' קכ"ד סעי' ו') מבואר שאינם עובדי ע"ז יש בזה הרבה חילוקים שלא דמי לדיני שחיטה של ישמעאל, ושערי תירוצים לא ננעלו, והמדובר כאן בנוגע להל' שחיטה שנפסק מפורש כנ"ל.

ה

ובעצם דינם של בני ישמעאל יש מחלוקת גדולה בין הראשונים אם דינו כעובדי עבודה זרה עי' באשכול (הל' יין נסך סי' נ"ח) ובמאירי (ע"ז נז). בשם חכמי ספרד ועוד ראשונים שדינם

תאמרו, ימים ראשונים היו טובים, ואין לשנות. אמת ח"ו לשנות מנהג קדמונים, אבל היינו מנהג שהוסד על פי חכמי הדור, אבל מה שבאו פריצים וחללוהו, או שנעשו מחמת שלא היו בעלי תורה כראוי, או לכובד הגלות בעונותינו הרבים לא היה אפשר לקיים המצוה כראוי, ואין שעת הדחק ראייה מן התורה, לא נלבש עוז לקיים מצוה כראוי הלא עינינו רואות כובד ואורך הגלות, ואם לא נתאמץ בתורה ומצות כראוי, איך יהיה עזר וצרי לכאבנו בעו"ה. אבל זה בא הכל מענין קבלת המצוות ועול וטורח מבלי שמחה וגיל, אבל אילו היה בשמחה וחדוה וגיל כראוי, מדקדקים היינו בעשייתם בתכלית הדקדוק בכל פרטי דברים כראוי, ובכל פרטי הדקדוק וזכוך, היינו מוסיפים שמחה, כי היא מעוררת הנפש, וכמו בשמחה של שטות מעוררת הנפש בהמה, כמ"ש בנגון מסודר על פי מוזיק" בערכי נגונים, כפי חלקי תנועת הניגון תשמח נפש, ותהי נרפאת מחולי מרה שחורה, כאשר היה בשאול שהיה נרפא ממרה שחורה כאשר נגן דוד (מל"ב ג טו), כן בשמחה של מצוה, תעורר נפש השכלי חלק אלוה ממעל, ולעומת זה המתעצב במצוה, מעורר רוח טומאה ולילית שהיא יללה ועצבון נפש, עכלה"ק ביערות דבש.

ובעצם אפי' אם היה מתעורר שאלה על המלבושים של הבעל תוקע אולי יש חשש ע"ז על זה היה צריך להרעיש עולם ומלואו וכ"ש וכ"ש כשמדובר על עצם השופר, שלא נשאר לנו לא בית המקדש ולא קודש הקדשים וכו' ונשאר לנו שופר הקדוש הזה להזכירנו לטובה.

ידוע מספה"ק בשם מהרי"ל סגולה גדולה כשלא יכולים לתקוע, להפוך את השופר ולומר ויהי נועם בתוכו, לגרש גיריה דשטן שישב בתוך השופר להפריע למצוות תקיעת שופר, ודנים בפוסקים אי הוי הפסק בין הברכות לתקיעות, עי' במשנ"ב (סי' תקפ"ה סקי"ח) בשם המג"א והשע"ת, וחזינן דהשטן מנסה בפועל לחטוף מצוות השופר, וגדולי הפוסקים היו צריכים להשתמש בדרך סגולה להינצל ממנו, והרי הס"א יודע עד כמה כחו של השופר ומנסה בכל הדרכים להפריע למצווה נוראה זו.

ובפרט שאנו נמצאים בדור של שמד שגדול המחטיאו יותר מן ההורגו ובכל יום עומדים עלינו לכלותינו, והמקטרג הוא נורא כדאיתא בספר ילקוט מאמרים בשם הגה"ק ר' אלחנן וסרמן זצוק"ל שמביא מרבו הח"ח זי"ע שכשיש קטרוג חלילה הס"מ מקבל כוח ח"ו ע"ש, ונתנו לנו מן השמים מצות תקיעת שופר שמערבב השטן, לא נהיה כשוטים שמאבדים מה שנותנים להם, ובוודאי במקום לפלפל ולחפש התרים עלינו לחפש שופרות לכלל ישראל בלי שום חשש ע"ז חלילה.

ג

ובאמת לפני שניכנס לחלק ההלכה יש להתבונן בכל הענין שנשתרבב לקחת שופרות מיום אידם ושחיטה של הישמעאלים והקורבן שלהם, שלא מצינו עדיין שנכנס הדבר הזה על פיהם של גדולי צדיקי הדורות כלל וכלל, וכדחזינו שאדרבא גדולי הפוסקים שיובאו לקמן צווחו ככרוכיא שאף בדברי חול לא

להלן בסמוך) דגם השוחט לכבד את ההר מאיזה טעם יהיה מה שיהיה בלא קבלת אלהות כלל הרי"ז ע"ז דאורייתא ממש, וע"פ דברי הרמב"ם לגבי דור אנוש שטעו שצריך לכבד עבדי ה' ושחטו עבור זה וכו' עיי"ש.

ועכ"פ לפי"ז מה שהישמעאלים שוחטים ומקריבים לצד מזרח אם יש בכוונתם גם לדברי שטותיהם והבליהם יש בו משום כל הסוגיות הנ"ל.

ולפי דברי הפרי תואר (סי' י"ט) המובא להלן בנידון דיין שכהיום שמתבלבלים ומכוונים לנביא שלהם אפ"ל דהוה כמו לשר של הרים.

ז

והיוצא לנו מזה שלכל הפוסקים אין מנוס בנידו"ד מחשש ע"ז ויש הרבה מה להאריך ועוד חזון למועד.

(ומי הוא זה ואי זה הוא שמדמה בנפשו להתחכם על דברי הפוסקים הקדמונים שכל דבריהם כגחלי אש וראשונים כמלאכים אשר כל א' מהם הי' יכול להחיות מתים.

ובפרט כאשר מדובר בדברי הרשב"א אשר כידוע שבכללי הפסק נקטי' להלכה כהרשב"א גם נגד הרבה ראשונים עי' יד מלאכי (כללי הפוסקים, הרמב"ן אות ז') וז"ל: "כתב בשו"ת מהרשד"ם (חור"מ סוף סימן מ"ג, ובסימן רמ"ט) וכמה פעמים, מורי הגדול כמוהרר"י טאיטצק, כאשר בדין אחד היה רואה סברת הרשב"א כמעט היה שקול ומחשיב אותו כנגד רוב הפוסקים, ורמזו הר"ב משאת משה ב"ד דף צ"ה א' עכ"ל. עוד יעויין בבית יוסף (אור"ח סימן ס"ו סעיף ד') וז"ל "ולענין הלכה אנו אין לנו אלא דברי הרשב"א דרב מובהק הוא", עכ"ל. ובספר פני הבית (חור"מ סימן קע"א) וז"ל "שהרי ידוע מ"ש מרן ז"ל (בית יוסף) בכל מקום שדעת הרשב"א שקולא כרוב הפוסקים ואפי' באלף לא בטיל" עכ"ל.

וכן ידוע שגילו להש"ך בגזירת ת"ח ות"ט שבפטירתו יופסקו ההריגות שם, שמיתת צדיקים מכפרת, ואמר שצריך לגמור את ספרו הש"ך ועשה השבעת הקולמוס, ואמר השר שלום מבעלזא שהעולם בלא הש"ך אינו עולם.

וכן ידוע מצדיקים שאמרו שכל הפוסקים הקדמונים עד הפרי מגדים נכתבו ברוח הקודש ועד ועד בכלל.

וכן עי' שו"ת דברי חיים (יו"ד סי' ק"ה) על מלמד שאמר בפליטת פה שהאור החיים הק' נכתב בלא רוה"ק ואמר להוציא הילדים ממנו שזה אפיקורסות עיי"ש והדברים נוראים).

ח

והנה לגבי הקושי' שבהל' יין נסך נפסק ברשב"א עצמו וביו"ד סי' קכ"ד ס"ו נפסק שסתם יינם מותר בהנאה, ומאידך, הש"ך ט"ז פר"ח ופרמ"ג וכו' אף לא הקשו שזה סותר למה שפסקו בהל' שחיטה ע"פ הרשב"א עצמו ששייך דין ע"ז בשחיטת ישמעאלים, ובאמת גם באין לנו תירוץ הרי להלכה אין לנו לזוז במה שנוגע להל' שחיטה ממה שכתבו הפוסקים שם

כעובדי עבודה זרה אבל דא עקא שברמב"ם (הל' מאכלות אסורות פי"א ה"א), וברשב"א (תורת הבית בה' ש"א דף קל: וכן בחידושי ע"ז סד): וכן נקטינן להלכה (ביו"ד קכד ס"ו בט"ז וש"ך שם) שהישמעאלים אין דינו כעובדי עבודה זרה וכן ברמ"א (בסי' קמ"ו שם), עכ"פ להלכה נקטינן שאינן עובדי עבודה זרה.

אלא דא עקא דביו"ד (סי' ד' ס"ז) ובעצם הוא תשובת הרשב"א (ח"א שם"ה) ובט"ז וש"ך ופר"ח (שם) מבואר שבאופן ששוחט הישראל לשם מזרח כמו שהישמעאלים רוצים, ההיתר הוא שאינו דומה לשוחט לשם הרים רק משום זה עובד וזה חושב לא אמרינן ע"ש, וע"ש בפמ"ג (משב"ז סק"ח) דכתב דלפי זה היכא דהישמעאל בעצמו שוחט אסור בהנאה, והביא דהפרי תואר (שם) כתב שכוונתם במזרח לשמים לצד השכינה כדרך שאנו מתפללין למזרח, אבל מוכיח בדברי הרשב"א מבואר לא כן, וכן הוא בט"ז וש"ך שם עיי"ש.

וחזי' כאן יסוד גדול בפרי מגדים שאע"פ שהפרי תואר כותב שהוא בירר המציאות אצל הישמעאלים מ"מ כיון שברשב"א כתוב לא כן אסור, ומי לנו גדול כהפרי מגדים שהשיג באמת גדלות הפרי תואר ומ"מ לאחר שהביא דברי קדשו של הפרי תואר כתב אמנם הרשב"א וכו'.

שוב עוררו כמה ת"ח שליט"א, שבמרוקו כהיום הם גם שוחטין לצד מזרח ואומרים שם שכוונתם למזרח הוא משום שמכוון לצד 'מכה' ששם התיפלה וההבלים שלהם, ולפי"ז גם ההיתר של הפרי תואר (סי' ד') שם ליכא, שהוא כתב בזה"ל: ומה ששוחטים להא קיבלא אינו אלא כדרך שאנו מתפללין לצד מזרח מטעם שהוא מכוון למקום אשר שוכן שם האלקים וגם הם גנבו ענין זה, עכ"ל, וא"כ בכוונה לצד 'מכה' שיש להם הרבה שטותים והבלים שהם מאמינים בהם בטפשותם, שעל זה כתב בחידושי הר"ן (סנהדרין סא:) שיובא להלן, שמה שמשחתווין לאותו משוגע דינו כע"ז לכל דבר, וכן יש בזה משום דברי התבואות שור (סי' ד' סקכ"ג) שיובא להלן, דגם בשוחט ומקריב ומכוון לכבד איזה דבר בעלמא, מאיזה טעם שיהי', הרי"ז ע"ז מדאורייתא עיי"ש, וא"כ הרי באופן זה לא מיירי דברי הפרי תואר כלל, ודינו כע"ז ממש מדאורייתא, ודו"ק.

ט

והנה מאידך בפרי תואר גופא (סי' י"ט סק"י) צוח ככרוכיא (כלשונו של הפמ"ג שם) מטעם אחר, שהם אומרים המילות שלהם בשעת השחיטה, וזה יכול להיות בו דין ע"ז ע"ש (הובא להלן), הרי לנו שיש חשש ע"ז בשחיטתם גם לדעת הפרי תואר.

וכן עי' בשו"ע יו"ד (סי' ד' סעיף ה'), בענין השוחט לשם הרים וכו', דאף שיש אומרים שהוא דרבנן, מ"מ עי' בפוסקים שם באריכות שאם כוונתו לעבודה ולא לשם רפואה, הרי זה אסור בהנאה מדאורייתא, וכן כשכוונתו עבור שר של הרים וכו' ועי' ש"ך (ס"ק ח') ועי' דרכי תשובה שם באריכות, ובש"ך (סי' קמ"ה ס"ק ז'), ואכמ"ל.

וע' בשמלה חדשה ותבואות שור (סי' ד' ס"ק כ"ג) (הובא לשונו

במפורש, ושערי תירוצים לא ננעלו, וכן כבר כתבו כמה ת"ח שליט"א תירוצים שונים בזה.

ולכאורה אולי יש לחלק בזה ע"פ מה שכתב בחידושי הר"ן (בסנהדרין סא:) דכותב וז"ל: יכול אפילו נעבד כהמן. פי' שהשתחווה הותרה לאדם שכמותך להשתחוות לפניו ולכבדו אבל אם היא השתחוות של אלהות אע"פ שאינו עושהו אלוה ממש אסורה היא ולדעת אב"י חייבין עליה מיתה שהשתחוויה של המן השתחוויה של אלהות היתה וע"ז מסר מרדכי עצמו למיתה, ואע"ג דקי"ל כרבא דפטור דאין חייבין עליה מיתה וחטאת מ"מ מענין ע"א הוא ואע"ג דפטור אסור לעשות כן דבע"א ובכל אביזרהא קי"ל בפ' בן סורר ומורה יהרג ואל יעבור ולמדנו מכאן שהקדשים של כותים וגם המשוגע של הישמעאלים אע"פ שאין טועין אחריהם לעשותן אלהות הואיל ומשתחוים לפניהם השתחווה של אלהות דין ע"א יש להן לכל דבר אסור של ע"א שלא בהדור לבד הם משתחוים פניהם שאין הדור למתים אלא כענין עבודה של אלהות היא עבודתן, עכ"ל.

ויש לציין מש"כ בתחילת דבריו שלרבא הא דפטור הוא משום שהוא בעל כרחו והעובד סובר שאינו כלום, אבל במקום שחושב שיש ממש בזה הוי כע"ז לכל דבר, אף לרבא כלשון הר"ן שהוי ע"ז לכל דבר, ופשוט, ודו"ק, וכן יוצא בתבואות שור המובא להלן.

ועי' בר"ן עצמו (ע"ז כ:) שהישמעאלים אין דינם כיון נסך וכדעת הרמב"ם.

ולפי"ז יובן מאוד דאף שאינם עובדי עבודה זרה, שמאמינים בה, אבל יש להם פעולות של עבודה זרה.

ט

וכן ע' בתבואות שור (סי' ד' ס"ק כ"ג) לגבי השוחט לכבד את ההר דהוה ע"ז מדאורייתא, וז"ל: שמכבד את ההר. זה לשון הרמב"ם ז"ל פרק ב' מהלכות עכו"ם (הל' א'), עיקר הציווי בעכו"ם שלא לעבוד אחד מכל הברואים לא מלאך ולא גלגל ולא כוכב [ולא] אחד מארבעה יסודות ולא אחד מהנבראים מהם, ואף על פי שהעובד יודע שה' הוא האלהים והוא עובד הנברא הזה על דרך שעבד אנוש כו' הרי זה עובד עכו"ם, עכ"ל. ובפרק א' (הל' א') ביאר עבודת אנוש שהיה מזבחים לכל צבא השמים, ולא על דעת אלהות כלל כי אם לכבדם, מטעם שהיו אומרים שרצון הקב"ה הוא לכבד את עבדיו, וזהו כבודו. נשמע מזה דכל היכא שכוונתו לכבדו הוה ליה עבודה אף על פי שאינו מקבלו באלוה, רק כוונתו מאיזה טעם, יהיה מה שיהיה. וכן משמע בגמרא (סנהדרין דף ס"ה.) דפריך מקטר לחבר חובר חבר הוא, והוה ליה לשנויי במקטר לכבדו, אלא דאם כן הוה ליה עובד עבודה זרה. ועיין שם, וברש"י שם (ד"ה במקטר לחבר). ולכן צריך לפרש מה שכתב הרמב"ם הלכות שחיטה אפילו לא נתכוין לעבדו אלא לרפואה, אין פירושו אפילו לא נתכוין לעבדו לשום אלהות, דהא אפילו שלא לשם אלהות כי אם לכבדו בעלמא הוה ליה עבודה זרה דאורייתא. רק הכי קאמר,

אפילו לא נתכוין לכבדו כלל, רק להכריחו לאיזה ענין או דבר סגולתי יש לו בשחיטה זו כדברי הבאי שאומרים הכותים, גזרו בו חז"ל באכילה. ולהיות פירוש זה היה פשוט בעיני הפוסקים ז"ל, לא הוצרכו לבאר לנו די צרכנו בזה, ועיין שלחן ערוך יורה דעה סוף סימן קע"ט (סעיף י"ט) עכ"ל.

מבואר מדבריו דכל ששוחט ומקריב ועושה עבודה ויש בכוונתו לכבד איזה דבר יהיה מה שיהיה, גם ללא קבלת אלהות היא ע"ז דאורייתא, וא"כ הרי שייך מעשה ע"ז גם במי שאינו טועה לעשותו או לקבלו לאלהות כלל.

י

וכן ע' בספה"ק ויואל משה (מאמר ישוב א"י ס' קמ"ו) שהביא מס' הק' מחולת המחנים, שאינו שומר תורה ומצוות שמנשק פרוכת וכדו' בלא אמונה הוה עבודה זרה ודן שם לאסרו בהנאה וכו' והאריך שם בויוא"מ שכל עבודה וכבוד שאינו עבור השי"ת יש בזה ע"ז מדינא, אלא באלו שהקב"ה ציוה לירא מהם ולכבדם, צריך לקיים זה בשביל ציווי הבורא ב"ה לא בכוונה אחרת ח"ו, עיי"ש.

וקי"ו ב"ב של ק"ו בנידו"ד שהישמעאלים במרוקו עושים הרבה עבודות של זביחה וקרבת של אילים לצד 'מכה' (שהוא מד' העבודות שחייבים על זה בכל אופן וכו' כמבואר במס' ע"ז) והם מלאים עם כוונות של שטותים והבלים על מקום זה, וודאי שייך בזה מעשה ע"ז בכל עבודה וכבוד שהם מכוונים למקום זה, והיתכן שיקיימו מצוות תקיעת שופר עם שופרות אלו הבאים משם מיום אידם רח"ל, ודו"ק.

ולפי"ז יובן מש"כ בויוא"מ (שם סי' קכ"ט) שהביא מהספה"ק צמח ה' לצבי פ' ראה שהביא מהש"ך עה"ת בשם הרבינו בחיי, שישמעאלים עשו בית ע"ז על מקום המקדש וכו', ואינו סתירה למה שכתב בויוא"מ (מאמר ש"ש סי' ק"ד) בשם הרדב"ז שהישמעאלים מיחדים שמו וכו', וכנ"ל מדברי הר"ן והתבואות שור דאף דאינם עובדים ע"ז ואין מקבלים לאלהות שייך מעשה ע"ז כנ"ל.

היוצא לנו מכל זה דאפי' בהל' יין נסך מבואר שאינם עובדים ע"ז, ולא אסרו סתם יינם מ"מ בהל' שחיטה מבואר דשייך שיעשו מעשה ע"ז בשחיטתם.

יא

והנה יעוין דברי הפרי תואר (סי' יט ס"ק י') וז"ל: "ראיתי להפר"ח שכתב דגם השוחטים בהמות וסומכין עליהם גוים לאכול מהם ומקפידים הם שיאמר השוחט סמוך לשחיטה אללה אכבר והגם שהרב פ' הדברים שכוונתו הא קל כביר הרב לא בקי גם בלשון ישמעאל ומי יגיד ומי יעיד על בקיאותו ואדרבה הוא בערי אדום נולד וכו' ולו יהיה שהגידו לו הגויים לא סמכין עליהם, ותו אחר שנניח הנחה סוברת דכוונת הדברים הוא קל כביר עכ"ז מאן מוכח אמאי קאי והגם דכתב הרמב"ם באגרותיו לבנו כי ישמעאל מייחדין עכ"ז מי יאמר דלא משתפי נבואת

נביאם ותו האידנא ערבוה גדול יש בדת של ישמעאל וכולם נסמכים יחד ועוד מי יאמר שאין כוונתם באומרים ואכבר על נביאים כי לפי דעתם הוא כביר והגם דמתפרשא להו מילתא וקאי אקב"ה דילמא אינהו לא ידעי כוונת הדברים על בורין ולעולם הקובע להם הדבר לא כן יחשוב או גם לא יודעים בטוב דבריהם לאשר יכוונו, אפשר דיודעים כי הכונה היא על ההוא אשר הביא להם הדת כפי שכלם"ע"כ, והפמ"ג (ס' י"ט משב"ז ס"ק ד') הביא דברי הפרי תואר, בזה"ל "הפרי תואר כבר צווח ככרוכיא דהוה כחוקות הגוים ומי יודע אם מכוונים לע"ז", עכ"ל.

ובאמת שמענו שכהיום יש שגם מזכירים את שמו של אותו משוגע לכבודו בשעת שחיטה, וא"כ כל הענין הוא הרבה יותר חמור להלכה וככל הנ"ל, ואכמ"ל.

עכ"פ יהיה איך שיהיה, בהל' שחיטה נמצא מבואר שאם שוחטו ישמעאלי אסור, הן משום צד המזרח שהם שוחטים וכן בגלל האמירה שלהם, ואע"פ שבפתחי תשובה ס"ק ד' הביא שהיום הם אינם מקפידים ע"ז, אבל ע"י בדרכי תשובה (ס' ד' ס"ק ס') דזה רק כשהישראל שחט אבל כשהגוי שוחט נאסר, ומה שהקילו בזמן הזה הוא רק כשישראל שוחט ולא כשהישמעאל בעצמו שוחט עיי"ש.

ובעצם ע"י בשמלה (ס' ד' וס' יט), אבל הכל הוא רק כשהישראל שוחט, אבל כשהישמעאל שוחט, אין לנו היתר ואפי' להפרי תואר הרי לפי דבריו בסי' יט נמצא שאסור ומה שאיתא ביד יהודה (ס' ד') וכן דברי העין יצחק לגבי שחיטה לצד מזרח הם נגד הפוסקים בשו"ע כנ"ל מהפרמ"ג שכת' להדיא דלא כן, וכן הוא מדברי הפר"ח, וגם שדבריהם קאי רק בענין צד מזרח, והוא מלבד החשש ע"ז ע"פ הפרי תואר בסי' י"ט שם, ושם לא מצינו היתר לגבי ישמעאל ששוחט, וכן כהיום במרוקו שוחטים למזרח ביום אידם).

והנה השנה הזאת נפל דבר עוד יותר חמור שהביאו בפעם ראשונה שופרות מאינדיע, שבעצם חלק שם הם בני ישמעאל וחלק הם עובדי עבודה זרה ממש ומקריבם קרבנות לעבודה זרה.

והנה ע' בשמלה חדשה ס' ב' דפוסק שאין אומרים בשחיטה סתם מחשבת עכו"ם לעבודה זרה אבל בכומר ואדוק בעבודה זרה כן אומרים וע"ש בתבואות שור שמפלפל בזה, והנה באינדיע ידוע שיש הרבה אדוקין בעבודה זרה, ובעצם שמענו

יב

והנה ע' בראש השנה דף טז: ברש"י לגבי תקיעות דמעומד כשרואה ישראל מחבבין את המצות נתערבב השטן, וע"כ כשכל אחד יעשה בכל כוחו שכלל ישראל יהיה להם שופרות בלי חשש של עבודה זרה בזכות זה יתערבב השטן ונזכה להכתב בספר חיים טובים ארוכים ולשלום ושיתבטל כל הגזירות והצרות הקשות, ויתרפאו כל חולי עמך בית ישראל מהמחלות הנוראות, ונזכה שבשנה זו נשמע את התקע בשופר גדול לחירותינו, וכל הרשעה כולה כעשן תכלה, בביאת גוא"צ בב"א.

הכו"ח למען כבוד שמו ית'

יהושע בלאאמו"ר הגאון האדיר מוהר"ר אברהם אטיק זצוק"ל